



International Journal of Languages' Education and Teaching

Volume 6, Issue 3, September 2018, p. 227-236

Received	Reviewed	Published	Doi Number
09.04.2018	17.08.2018	30.09.2018	10.18298/ijlet.2797

The Development of the Concept of Child and Youth Literature Researches

Hikmet ASUTAY¹

ABSTRACT

In the world of literature, all kinds of researches, examinations, etc. related to the summer are handled under the name of literature-research. Of course, variations in the world of literature have also led to diversity in the field of science in the summer of related science. Children and youth literature research is generally regarded as a sub-discipline under the concept of literature –research and it is also classified as child literature research and youth literature research in its own. This kind of methodical separations is used in European countries especially in Germany since 1990's. Child literature research and youth literature research are independent research areas in Germany in recent years. Those research area is autonomous science field in general literature area. The reason is, the study of these areas is extremely increased in both quantity and quality. Thus, studies related to literature are increasingly deepened and diversified. With this perspective, in this study, problem of methodology will be discussed in Turkish child and youth literature. This problem of method is called research of child and youth literature research in Turkey. The question 'how much can the concepts of child literature and youth literature be matured as a method?' will be discussed. Another problem is whether that problem of method takes part in intercultural studies, particularly in the context of the Balkan countries.

Key Words: Child, youth, literature, method, child and youth literature research.

Almanya'da Çocuk ve Gençlik Yazınbilimi Kavramının Gelişimi

ÖZET

Yazın dünyasında bilimsel olarak yazın ile ilgili her türlü araştırma, inceleme vs. yazınbilim adı altında ele alınır. Elbette yazın dünyasındaki çeşitlenmeler, ilgili bilim dalı olan yazınbilim alanında da çeşitlenmelere yol açmıştır. Yazın dünyasında çocuk ve gençlik yazını kavramının yetmişli yıllardan günümüze kadar gelişmesi ile birlikte yazınbilim içerisinde de ayrıca çocuk yazın bilimi ve gençlik yazın bilimi gibi araştırma alanları ortaya çıkmıştır. Çocuk ve gençlik yazın bilimi, genel olarak yazınbilim kavramının altında bir alt disiplin olarak nitelendirilir, hatta o da kendi içinde çocuk yazınbilimi ve gençlik yazınbilimi olarak da sınıflanır. Almanya'da ise çocuk ve gençlik yazını başlı başına bağımsız bir tür olarak ele alındığından, çocuk ve gençlik yazın bilimleri de genel olarak yazınbilimden ayrı, kendi başına bağımsız birer alan olarak değerlendirilmektedir. Bu tür yöntemsel ayrımlar daha çok Avrupa ülkelerinde özellikle Almanya'da görülmektedir. Bunun da nedeni, söz konusu alanlarla ilgili çalışmaların hem nitelik hem nicelik olarak son derece artmış olmasıdır. Böylelikle alan yazınla ilgili çalışmalar da giderek daha derinleşmekte ve çeşitlenmektedir. Bu bakış açısıyla ele alınan bu çalışmada Türk –Alman çocuk ve gençlik yazın bilimleri çalışmalarında yöntem sorunu ele alınacaktır. Bu yöntem sorunu Türkiye'de çocuk ve gençlik yazını araştırmaları adı altında toplanmaktadır. Yöntem olarak çocuk yazın bilimi ve gençlik yazın bilimi gibi kavramların ne kadar olgunlaşabildiği sorusu tartışılacaktır. Bir diğer problem de söz konusu yöntem sorununun özellikle Balkan ülkeleri bağlamında kültürler arası çalışmalarda yer alıp almadığıdır.

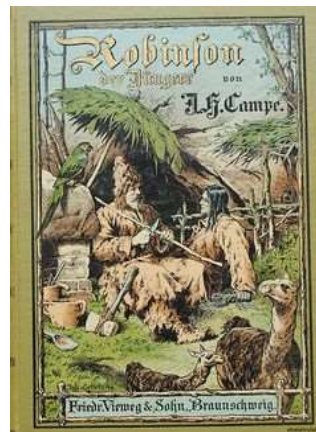
Anahtar Kelimeler: Çocuk, gençlik, yazınbilim, yöntem, çocuk ve gençlik araştırmaları.

¹ Prof. Dr. Trakya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hikmetasutay@yahoo.de

1. Giriş

Çocuk ve Gençlik yazını genel olarak çocuk ve gençliğin alımladığı her türlü basılı, görsel, işitsel ve elektronik ortamlardaki metin türleridir (Ewers 2000: 20), denebilir. TDK'da şu şekilde tanım yer almaktadır: "Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşıl原因an, eğitici bir edebiyat türü, çocuk yazını" (TDK 2018). Genel olarak yazın bütünü altında yer alır ve kendi içinde de ayrıca çocuk yazını ve gençlik yazını olarak iki ana sınıflamaya ayrılır (Bkz. Ewers 1993). Daha sonra çeşitli metin türlerine, içerik, yapı ve yaşıt hedef kitle gruplarına göre de kendi içinde ayrıca çok farklı dallara ayrılır, örneğin; resimli kitap, çocuk romanı, macera çocuk romanı, fantastik gençlik yazını vb. Çocuk ve gençlik yazını kaynak olarak ise genel yazın bütünü ve de geleneksel sözlü yazın bütününden alır (Bkz.Ewers, Hurrelmann vd.). Bunların dışında da spesifik çocuk ve gençlik yazını olarak adlandırılan ve de hedef kitle olarak doğrudan çocuk ve gençlik için yazılan çocuk ve gençlik kitapları bulunmaktadır.

Yazın bütününden çocuk ve gençlik yazını içerisine alınan eserler için bir kaç yöntem vardır.: Birincisi uyarlamalar aracılığıyla yapılır. Örneğin "Robinson Crusoe" (Campe, 1779) ya da Grimm masal derlemeleri (Brüder Grimm 1840) gibi klasik kitapların çocuk ve gençlik için yeniden uyarlaması yolu ile kazandırılan yazın bütünü. İkincisi; doğrudan ÇGY için yazılmamış ancak çocuk ve gençliğin alıp okudu kitaplardır. Ayrıca resmi kurum ve kuruluşların çocuk ve gençlere yönelik hazırlattıkları veya tavsiye ettikleri kitaplar vardır. Kaynakların elbette araçları, çevirmen, yayıncı, eğitmen, kitabevi vb. araçları vardır. Araçlarla ve çeşitli kanallar aracılığıyla; çocuk, gençlik dergileri, görsel-işitsel programlar, tanıtıcı yayınlar, kitap yorumları vb. kitaplar alıcı olan çocuk ve genç okurlara ulaşmaktadır. Almanya'da altmışlı yıllarda başlayan çocuk ve gençlik yazını araştırmaları bağlamında bu kadar çok çeşitlenen bir alan içerisinde zamanla yöntem sorunu da sorgulanmaya başlanmış ve bu yüzden çocuk yazını kuramı, gençlik yazını kuramı gibi ayrıca ele alınarak üzerinde çalışılan kuramsal yöntem sorunları irdelenmiş ve irdelenmektedir. Bu çalışmalar çerçevesinde çocuk ve gençlik yazını çalışmalarının ilki olarak J. Heinrich Campe'nin "Robinson der Jüngere"(1779) adlı Robinson Crusoe uyarlaması benimsenmiş ve başlangıç olarak kabul edilmiştir (Bkz. Ewers 2000). Bu düşünceden hareketle çocuk ve gençlik yazını çalışmalarının ilk olarak uyarlamalar ile başladığını söylemek mümkündür. Elbette Campe'nin çalışmaları yalnızca uyarlamalar ile sınırlı kalmamış, çocukların okuma alışkanlığı, eğitimi gibi çocuk ve gençliğe yönelik çalışmaları da bulunmaktadır (Campe, 1777 ve 1778).



Johann Heinrich Campe'nin "Robinson der Jüngere"(1779 / Hamburg) adlı gençlere yönelik Robinson Crusoe uyarlamasının dış ve iç kapağı.

Alanda var olan farklı türde çalışmalar nedeniyle zamanla tüm bunların sınıflama sorunu ortaya çıkmış ve kendi spesifik çalışma alanlarına ayrılmıştır. Bu bakımdan öncelikle çocuk ve gençlik yazın bilimi kavramına değinmekte yarar vardır.

Bizde de Şinasi'nin La Fontaine'den Kurt ile Kuzu fablı (1856) ve Ahmet Lutfi'nin Daniel Defoe'nun Robenson Hikâyesi (1864) çevirileriyle modern çocuk yazınımızın başladığı ileri sürülmektedir (Şirin 2014: 20). Çocuk ve gençlik yazını anlamında ise "çocuk edebiyatı" olarak ilk defa Ali Nusret'in (1874-1912) "Şûrâ'yı Ümmet" gazetesinde (1908) çocuk ve edebiyat ilişkisine değinen bir yazısı, (Demiray, 1958: 90), Sâti Bey'in ise (1880-1969) "Tedrisat-ı İptidaiye Mecmuası"nda "edebiyat-ı etfal" terimini açıklaması ve de Ali Ulvi Elöve'nin (1881-1975) "Çocuklarımıza Neşideler" (1912) adlı yazıları; çocuk yazınbilimi tartışmalarının başladığı ilk yazınbilimsel çalışmalar olarak değerlendirilebilir (Bkz. Şirin 2014). Çocuk ve gençlik yazınbilim anlamında ülkemizde doksanlı yıllarda özellikle N. Neydim ve daha pek çok genç araştırmacının yaptıkları çalışmalar görülmektedir. Bunlar çocuk ve gençlik yazınbiliminde hem kuram, hem yazın tarihi anlamında pek çok araştırma konusunu içermektedir (Neydim 2014 ve 2003).

2. Çocuk ve Gençlik Yazın Bilimi

Yazınbilim, genel olarak yazın bütünü içerisinde kuramsal olarak yazınsal metinleri yazınbilim verileri aracılığıyla inceleyen, araştıran bilim alanıdır (Bkz. Hurrelmann 1993). Kendi içinde yazın tarihi, yazın eleştirisi, metin yorumlama ve yazın kuramları vb. gibi alt dallara ayrılır. Çocuk ve gençlik yazın bilimi de bu doğrultuda genel yazınbilim verilerinden yararlanarak çocuk ve gençlik yazını metinlerini inceleyen çok daha spesifik bir alandır denebilir. Bunun yanında çocuk ve gençlik yazınbilimi kuramlarını da ele alarak geliştirmeye çalışır. Genel yazınbilim alanı gibi çocuk ve gençlik yazınbiliminde de çocuk ve gençlik yazını tarihi, eleştirisi, çocuk ve gençlik yazını kuramları, çocuk ve gençlik kültürleri gibi biraz daha kendine özgü ve hedef kitlesi çocuk ve gençlik olan, çocuğa görelilik kavramından hareket eden alt disiplinler görülür. Bu bakımdan çocuk ve gençlik yazınbilimini aslında çocuk ve gençlik yazını araştırmaları altında ele almak daha doğru olacaktır.

2.1. Çocuk ve Gençlik Yazını Araştırmaları

Çocuk ve gençlik konusu hemen her dönemde ilgili disiplinlerin kendi bütünselliği içerisinde ele alınmıştır. Psikoloji alanında alt başlık olarak çocuk ve ergen psikolojisi yer almıştır. Öğrenci psikolojisi de yine bu okul-eğitim-öğretim bağlamında ele alınan ayrı bir alt disiplin olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyoloji alanında da gençlik sosyolojisi kavramı çok sonraları yine al başlık olarak alan içerisinde yerini almıştır. Bu alt disiplin çerçevesinde çocuk kültürleri, gençlik kültürleri gibi konular ele alınmaktadır. Çocuk ve gençlik yazını bu anlamda çocuk ve gençlik sosyolojisi ve psikolojisinden ayrı düşünülemez disiplinler arası kavramlardır.

Avrupa'da altmışlı hatta yetmişli yıllara kadar kendi başına bir çocuk- gençlik yazını kavramı yerleşmemişken, genel olarak yazın içerisinde değerlendirilmiş, çocuk ve gençlik kitapları gibi tanımlamalar yer yer kullanılmıştır. Örneğin masallar hiçbir zaman için çocuk masalları olarak adlandırılmamış, genel folklor tanımıyla masallar olarak geçmiştir. Bu anlamda Grimm kardeşlerin uyarlaması bu anlamda bir ilk olarak sayılabilir. Çünkü kaynak olarak çocuklara özel olarak ortaya

çıkılmamış ya da anlatılmamış olan masallar, Grimm kardeşler tarafından sadeleştirilerek, dil standardına uyarlanarak, "Çocuk ve Aile Masalları"² adı verilmiştir (Bkz. Wilhelm Grimm 1840).



Jakob ve Wilhelm Grimm "Kinder und Hausmärchen" / Çocuk ve Aile Masalları

Ya da Jules Verne'nin kitapları fantastik yazın olarak anılmıştır ama özel olarak çocuk ya da gençlik fantastik romanları denmemiştir yirminci yüzyılın ortalarına kadar. Çocuk ve gençliğe olan ilgi elbette insanoğlunun yaradılışından bu yana vardır ancak çocuk ve gençliğin doğrudan kendine özgü yazını anlamında kendine ait olan alanlar, çoğunlukla yirminci yüzyılda ortaya çıkmıştır. Ondokuzuncu yüzyıl sonlarında Almanya'da "Was sollen unsere Jugendliche lesen?" başlıklı yazısı ile Heinrich Wohlgast, gençlerin neler okuması gerektiği üzerine çalışmalar yapmış ve yayınlamış, böylelikle bu alandaki tartışmaları da başlatmıştır, denebilir (Bkz. Wohlgast 1899: Ewers 1993).

Yirminci yüzyılla birlikte gelişen, modernizmin doğal sonucu olarak değişen yaşam koşullarından ötürü büyük aile yapıları yerini kentsoylu çekirdek ailelere bırakmış, çalışan anne-baba kavramı ve bununla birlikte ortaya çıkan sorunları beraberinde getirmiş, çocuk ve gençliğe daha çok ilgi artmıştır. Bu ilgi sayesinde çocuk ve gençler modern yaşamda kendilerine ait odalara sahip olmuşlar, tarlada çalışmak, aile bireylerine yardım etmek yerine, daha çok eğitim alarak ve oynayarak büyümeye başlamışlardır. Böylelikle hemen her alanda çocuk ve gençlik kavramları ayrıca ele alınarak geliştirilmiş, eğitim dünyası giderek daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Eğitim bilimleri alanı da sadece bu alanda çocuk ve gençliğin eğitim sorunları ve yöntemleri ile ilgilenmiştir. Elbette çocuk ve gençliğe yönelik yazılan kitap ve diğer materyaller de hızla artmaya³ başlamıştır (Börsenverein 2011: 69,11 in: Breitmoser 2013). Böylelikle eğitim alanında çok önemli gelişmeler gerçekleştirilerek farklı okul türleri oluşturulmuş, öğrenme biçimleri üzerine araştırmalar yapılmıştır. Yazınbilim alanında ayrıca okuma araştırmalarına da yer verildiği görülmektedir (Hurrelmann, Bettina / Hammer, M. / Niess: 1993). Okuma araştırmalarının başlıca amacı; çocuk ve gençlerde okuma alışkanlığını kazandırmak ve daha sonra da iyi bir yazın okuru olarak yetiştirmektir. Bu bağlamda okuyan toplum yaratılmış olacak ve okuma yaygınlaştırılacaktır. Bu nedenle "Okumanın Toplumsallaşması" kavramından söz edilmektedir (Hurrelmann 1993).

² Kinder- und Hausmärchen: Brüder Grimm 1840.

³ Breitmoser'in bildirdiğine göre yıllık olarak Almanca basılan çocuk ve gençlik kitaplarının sayısı ortalama olarak 8000'in üzerindedir. Bu da genel olarak 2010 yılı Börsenverein / Kitap borsası verilerine göre yıllık kitap baskısının yüzde 15'ine denk gelmektedir. (Breitmoser 2013)



Uzun yıllar Frankfurt Goethe Üniversitesi gençlik kitapları araştırma enstitüsünün yürütücülüğünü yapmış olan Prof. Dr. Hans-Heino Ewers'in çocuk ve gençlik araştırmaları alanındaki temel kitabı,

Modernleşme sürecinin yarattığı ve de zorladığı tüm bu değişimler yazın dünyasını da derinden etkilemeye başlamış, çocuk ve gençliğe yönelen ilgi sonucunda en azından kitap dünyasında ve kitap pazarında çocuk kitapları, gençlik kitapları gibi sınıflamalar yapılmaya başlamıştır. Çünkü eğitim kavramının önem kazanmasıyla birlikte, çocuk ve gençlik kitaplarında çok fazla artış gözlemlenmiştir. Ebeveynler çoğu zaman kendilerine harcama yapmaz iken, çocukları için her türlü harcama yapmaya hazırdırlar; özellikle de eğitim yaşamları açısından. Bu bağlamda önem kazanan okuma alışkanlığı ve okumanın önemi sonucunda çocuk ve gençlik yazınına müthiş bir ilgi ve talep doğmuştur. Dolayısıyla henüz bebeklik çağından başlamak üzere kalın ciltli, resimlerden oluşan resimli kitaplar, oyuncak kitaplardan tutun çocuk dergi ve romanlarına, gençlik romanlarına kadar çok sayıda ürün ortaya çıkmaya başlamıştır. Eğitim ve okumak uğruna yetişkinler, tüm bu ürünlerden yararlanmak istemişlerdir. Günümüzde ise bu duruma neredeyse sayısız çoklukta artmıştır. Günümüzde ise tüm bunlara çoklu ortam araçları, ekran, tablet, internet ve akıllı cep telefonlarını da eklemek gerekir. Bu bağlamda medya okuryazarlığı, medya eğitimi gibi kavramların ortaya çıktığı da görülür.

Yazın dünyasında görülen tüm bu çeşitlilik ve giderek artan çocuk ve gençlik kitapları sonunda yazınbilimcilerin ilgisini çekmiş ve giderek araştırmalara konu olmaya başlamıştır. Bunun bir örneği olarak altmışlı yıllarda Frankfurt'ta açılan "Gençlik Kitapları Araştırma Enstitüsü"nü görüyoruz (Kuruluş 1963). Amacı, çocuk ve gençlik kitapları alanında var olan ürünleri bilimsel yöntemlerle incelemek, verileri sınıflamak ve belli bir araştırma kitaplığı oluşturmaktır. Bugün için Goethe Üniversitesinde Germanistik yanında ayrıca Çocuk ve gençlik yazını bölümü kurulmuştur⁴. Öğretmen adayları bu bölümden dersler almaktadır. Daha sonra bu bölümleri yalnızca Alman Üniversiteleri değil, diğer tüm Avrupa ülkelerindeki üniversiteler de kendi bünyelerinde bu bölümlere yer vermişlerdir. Aynı şekilde Amerika'da da bu alanda enstitü ve araştırma merkezleri açılmış ve devam etmektedir. Bu anlamda derleyici, toparlayıcı olarak yani kurumsal olarak çocuk ve gençlik yazını araştırmaları altmışlı yıllarda bu enstitü ile başlamıştır denebilir.

⁴Almanya'da kurulan diğer çocuk ve gençlik yazını bölümleri: Universität Köln (Arbeitsstelle für Leseforschung und Kinder- und Jugendmedien ALEKI), Universität Oldenburg (Oldenburger Forschungsstelle Kinder- und Jugendliteratur OLFOKI), PH Ludwigsburg (Zentrum für Literaturdidaktik – Kinder Jugend Medien ZeLd), PH Heidelberg, Humboldt Universität in Berlin.

Bu alandaki araştırmalar elbette yalnızca yazınbilim alanında değil, çocuk ve gençlik yazını kuramları, çocuk yazını tarihi, gençlik yazını tarihi, çocuk ve gençlik kültürleri vb. gibi alanlarda da gelişmektedir. Yani her bilim alanında olduğu gibi çocuk ve gençlik yazını araştırmalarında da günümüzde çok ayrıntılı ve çok geniş araştırma ve çalışma alt alanları bulunmaktadır.

2.2. Çocuk ve Gençlik Yazını Öğretimi

Yukarıda sözü edilen çocuk ve gençlik yazını bölümlerinin kuruluş amaçları, bu alanda yapılacak çalışmaları yönlendirmek, desteklemek ve de pratik olarak yaşama geçirmektir. Bu aşamada pratik amacın öncelikli uygulama yeri eğitim alanıdır. Almanya'da öğretmenlik eğitimi alan adaylar, bu bölümlerden dersler alırlar. Dolayısıyla çocuk ve gençlik yazını alan olarak eğitim bilimlerinin yanında öğretmenler için başlıca alanlardan biri haline gelmiştir. R. Pantos'un belirttiği gibi özellikle sınıf öğretmenlerinin başlıca alanlarından biridir. Ayrıca orta öğretim okullarında anadil derslerini yürütecek öğretmenler için de çocuk ve gençlik edebiyatı belli başlı meslek dersleri arasında gösterilmektedir ve son otuz yıllık süreç içerisinde çocuk ve gençlik yazını metinleri ağırlıklı olarak müfredat programlarında yerini almıştır (Pantos 2013). Eğitim veya öğretmenlik bağlamında çocuk ve gençlik yazınının temel işlevi öncelikle okumayı sevdirmek ve (yazınsal) kitap okuma alışkanlığını geliştirmektir. Öğretmenin amaçlarından biri de budur. Bu bağlamda eğitim fakülteleri ve benzeri diğer öğretmenlik formasyon kursları, eğitim hizmet içi seminerleri gibi öğretmenlikle ilgili her bir eğitim süreci içerisinde çocuk ve gençlik yazını başlıca alanlardan biri olmalıdır. Eğitim fakültelerinde mevcut çocuk ve gençlik yazını dersleri ise geliştirilmeli ve ders saatleri de artırılmalıdır.

Çocuk ve gençlik yazını yalnızca öğretmenler ve okuldaki ders programları ile de sınırlı değildir. Ewers ve Pantos'un da vurguladıkları gibi çocuk ve gençlik yazını çift başlı bir yazındır. Yani hem çocukları, hem de ebeveyn, öğretmen gibi yetişkinleri de yakından ilgilendirmektedir. Çocuklar henüz okula başlamadan önce aile ortamında yazın dünyası ile ilk olarak karşılaşır (ninni, masal, öykü gibi). Bu ortamda ekran ve çoklu ortam araçları ve elektronik gereçleri de saymak gerekir. Bu bakımdan ebeveyn olarak yetişkinlerin de çocuk ve gençlik yazını konusunda fikir ve bilgilerinin olması gerekir. Bu bağlamda yaşam boyu öğrenme, yetişkin eğitimi veya ebeveyn eğitimi gibi bir takım eğitim süreçlerinde de çocuk ve gençlik yazını başlıca alanlardan biri olmalıdır.



Yazın eğitimcisi ve çocuk-geçlik araştırmaları yazarı Günter Lange'nin kitaplarından bazıları.

Yazın eğitimi açısından ise çocuk ve gençlik yazını bir tür geçiş yazını özelliğine sahiptir: ilk okuma kitaplarından çocuk yazınına, çocuk yazınından gençlik yazınına ve nihayetinde yetişkin yazınına geçiş özelliğine sahiptir. Çocuk, başlangıçtan ergenlik dönemi sonuna kadar kendi yaşıt grubuna yönelik kitapları okumalıdır. Okuma alışkanlığı ve de zamanla oluşacak birikimi sonucu, yazın içerisinde yer alan aşamaları sırayla geçecek ve genel anlamdaki yazın okuru haline gelecektir. Bu da yazın eğitiminin temel amacıdır. Bu bakımdan "Leseforschungen" (okuma araştırmaları) ya da "Lesesozialisation" (Bkz. Hurrelmann vd.) gibi kavramlarla birlikte okuma ediminin kazandırılması ve yaygınlaştırılması ile ilgili bilimsel çalışmaların arttığı görülmektedir (Bkz: Rosebrock, C. & Nix. D. 2006).

3. Çocuk ve Gençlik Yazınında Yöntem Sorunu

Yöntem konusu bağlamında çocuk ve gençlik yazını içerisinde altmışlı yıllara dek genel yetişkin yazınının verileri ve yöntemleriyle hareket edilmiştir. Zamanla çocuk ve gençlik yazınının kendine özgü özellikleri nedeniyle yetişkin yazınından ayrıldığı ve bir bakıma da kendi yöntemini oluşturduğu söylenebilir. Burada sayılabilecek yöntemlerin başında "çocuğa görelilik" kavramı gelmektedir. Çocuk ve gençlik yazınının temel tanımı olan çocuk ve gençlerin okuduğu, alımladığı her türde metinler fikrinden hareketle çocuk ve gençlik yazını şekillendirilip sınıflamalara ayrılabilir. Bunu da iki ana başlık altında içerik ve biçim olarak değerlendirebiliriz.

3.1. İçerik Konusu

Çocuk ve gençlik yazınında içerik konusu genel olarak çocuk ve gençliğin çeşitli yaş gruplarına göre onlara hitap eden ve kendi çocuk ve gençlik kültürlerini barındıran konular olmalıdır. Değerler eğitimi anlamında belki de en çok yetişkinler tarafından göz önünde bulundurulması gereken ölçüt, otoriter ve dayatmacı bir söyleme yer verilmemiş olması ve de evrensel ile temel değerlerin konu olarak işlenmiş olmasıdır, örneğin; barış, iyilik, temizlik, dostluk, paylaşım vb. Geleneksel metin türü olarak masallar her zaman için bu öğretileri ya da söylemleri içeriklerinde barındırırlar. Bu yüzden her masal mutlaka iyi sonla biter. İyi ile kötünün savaşında her zaman için iyiler kazanır. Temel değerlere vurgular yapılır ve hemen her masal belli bir ders verir, gibi. Bu tarzda özellikler, spesifik ve diğer çocuk ve gençlik kitaplarında da ele alınmaktadır. Modern zamanda örneğin yabancı düşmanlığını, çevre ve doğanın önemini, arkadaşlık ve sevgi konularını işleyen kitaplar gibi. Bunun için de çocuk ve gençlik yazını kuramlarında geçen tür ayrımlarına göre ayrı ayrı ele almak gerekir. H.H. Ewers (2000) bu anlamda dört farklı sınıflamadan söz eder, çocuk ve gençler için seçilmiş kitaplar, çocuk ve gençlik için seçilmemiş olan kitaplar, özel çocuk ve gençlik edebiyatı ve de uyarlamalar. Her bir tür içinde seçim ölçütleri de hedef kitle tarafından belirlenmektedir, denebilir.

3.2. Biçim Konusu

Çocuk ve gençlik yazınında biçim konusunda da uyulması gereken bir takım kurallar vardır. Bunlar iç ve dış özellikler olarak da ayrı ayrı ele alınabilir. Dış özellikler genelde çocuk kitaplarının dış, fiziksel özelliklerini anlatır. Örneğin resimli kitaplar yırtılması daha zor olan kalın kâğıtlardan üretilmeli, metin-resim özdeşliği birebir sağlanmalı, yazı büyüklükleri kolay ve rahat okumayı sağlamalı vb. Yaş grupları ilerledikçe kitaplardaki resim-metin oranı ters orantılı olarak değişmelidir. Çocuk romanlarında ise standart bir kitap büyüklüğünde olmaları yanında yetişkin yazınına göre daha büyük puntolarla yazılmış, içerisinde yer yer resim, fotoğraf veya çizimler bulunmalı, kitap bölümleri

kısa tutulmalıdır gibi bir takım dışsal özellikler sıralanabilir. Gençlik yazınında dışsal özellikler yetişkin yazınına yakındır. Daha çok içerik açısından çok farklı sınıflama ve çeşitlenmeler görülür. Burada da temel ölçüt gençliğin kendi seçebileceği tarzda, olabildiğince değerler eğitimine yer veren, ancak gençliğin kendi kültürünün de yer aldığı kitaplar olmalıdır.

4. Sonuç

Yukarıda değinildiği gibi çocuk ve gençlik yazını günümüzde artık sadece kitap dünyasında yapılan ayrı bir sınıflama değil, çocuk ve gençlerin oluşturduğu büyük ve son derece önem yer eden hedef kitlenin yazınıdır. Çünkü bu hedef kitle en büyük tüketim gruplarından birisidir. Bu bakımdan değerlendirildiğinde, yukarıdaki düşüncelerden de hareketle çocuk ve gençlik yazınında yöntem açısından üç farklı boyut bulunduğunu ve her bir boyut içerisinde kendine özgü yöntem ve tekniklerin bulunduğu anlaşılabilir. Bunlardan birincisi tamamen yazın dünyasıdır. Çocuk ve gençlik yazını bu anlamda çocuk ve gençlik olmak üzere iki ana kategoride ve onlar da kendi içlerinde farklı türlere ayrılmıştır. Büyük bir birikime sahip olan çocuk ve gençlik yazını, genel anlamdaki bütün yazın dünyasından ayrı, başlı başına bir yazın dünyasıdır, denebilir.

İkinci boyut olarak niteleyebileceğimiz konu ise çocuk ve gençlik yazını ile eğitim ilişkisidir. Bu yönüyle öğretmenlik ve öğretmen eğitimi ve yetişkin eğitimi süreçlerinde en önemli alanlardan biri haline gelmiş, eğitim fakültelerindeki ders programlarında yerini almıştır. Ancak yeterli değildir ve geliştirilmeye ihtiyacı bulunmaktadır. Eğitim bağlamında çocuk ve gençlik yazını yine kendi içinde anadil öğretiminde çocuk ve gençlik yazını metinleri, yazın derslerinde çocuk ve gençlik yazını metinleri ve okuma ediminde çocuk ve gençlik yazınının işlevi gibi alanlara ayrılır. Eğitim bağlamında çocuk ve gençlik yazını ürünlerinin anadil, yazın dersleri ve yabancı dil ve yazını derslerine uyarlanması söz konusudur.

Üçüncü boyut ise çocuk ve gençlik yazını araştırmaları konusudur ki bu alan yukarıda ilgili bölümde değinildiği üzere çok farklılıklar ve çeşitlilikler doğmuştur. Çocuk ve gençlik yazını araştırmaları ayrıca yazınbilim ve eğitim bilimleri bağlamlarında ayrı ayrı ele alınarak kendi disiplin yöntemlerine göre değerlendirilmektedir. Bu anlamda oldukça geniş ve bakir bir alan olduğu söylenebilir. Akademik anlamda lisansüstü programlarda daha çok yer verilen çocuk ve gençlik yazını konusu önemli araştırma alanlarından biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazınbilimin ötesinde eğitim bilimleri araştırmalarında da giderek daha fazla yer aldığı söylenebilir. Eğitim fakülteleri içerisinde yer alan bölümlerin programlarına bakıldığında, çocuk ve gençlik yazını ile ilgili (örn. çocuk edebiyatı) derslerin yer aldığı ya da bir takım disiplinler içerisinde bu derslere yer verildiği görülmektedir. Örneğin çocuk gelişimi veya okul öncesi bölümündeki bir takım derslerde çocuk edebiyatı türlerinden özellikle resimli kitaplara yer verildiğini bununla ilgili araştırmalar yapıldığı görülür. Resim-İş Öğretmenliği bölümünde de resimli çocuk kitapları, resim sanatı açısından yine ele alınabilir. Yabancı diller eğitimi bölümünde yer alan İngilizce ve Almanca bölümlerinde erken yabancı dil eğitimi, spesifik olarak çocuk odaklı bir yabancı dil dersidir ve çocuk yazını ürünleri çokça kullanılır. Lisansüstü öğretiminde ise çocuk ve gençlik yazını araştırmaları yer almaktadır. Gerek dil ile ilgili bölümlerde, gerek okulöncesi bölümünde hem yüksek lisans, hem de doktora düzeyinde çocuk ve gençlik yazını dersleri bulunmakta ve bu alanlarda çalışmalar yapılmaktadır.

Sonuç olarak yazınbilim ve eğitim bilimleri içerisinde de okul öncesi eğitim, özel eğitim, sınıf öğretmenliği, Türkçe (anadil) ve Türk dili edebiyatı öğretimi gibi alanların yanı sıra yabancı dil eğitimi ile ilgili bölümlerin yazın ve yazın eğitimi derslerinde de çocuk ve gençlik yazını metinleri daha fazla yer almakta ve daha fazla araştırma konusu edilmektedir. Dolayısıyla yöntem sorunu, çocuk ve gençlik yazını çalışma alanı olarak alan bilim dallarının kendi yöntem sorunları ile birlikte değerlendirilecek ve kendine göre uygulama teknikleri ile yöntemlerini oluşturacaktır. Eğitim bilimleri çocuk kitaplarına bu gözle yaklaşmaktadır ve sayı, kavram, değerler dizgesi vb. çocuk ve gençlik yazını metinleri aracılığıyla işlenmesi konusunu ele alır. Yabancı dillerle ilgili bölümlerde ise amaç, değişik yaşit gruplarına uygun olarak çocuk ve gençlik yazını ürünlerinden oluşan materyallerle yabancı dil edinimini sağlamak, okuma-anlama, dinleme-anlama, yazma gibi temel dil becerilerinin kazandırılmasına yardımcı olmaktır. Türkçe ve sosyal bilimler bölümünde ise başlı başına bir çocuk edebiyatı bulunmaktadır. Sınıf öğretmenliği bölümünde de buna yönelik dersler yer almakta, öğretmen adaylarının bu bilinçle donatılması hedeflenmektedir. Ancak tüm bunların dışında üniversitelerde, özellikle de eğitim fakültelerinde başlı başına bir anabilim veya bilim dalı oluşturularak çocuk ve gençlik yazını araştırmalarına temel oluşturacak yapıların kurulması gerekir.

Kaynakça

- Börsenverein des Deutschen Buchhandels (Hrsg.) (2011): Buch und Buchhandel in Zahlen 2011. Frankfurt/M.: MVB Marketing- und Verlagsservice in: Breitmoser, Doris (2013) "Kinder- und Jugend-Literatur und Kulturelle Bildung" in: <https://www.kubi-online.de>
- Breitmoser, Doris (2013) "(Kinder- und Jugend-) Literatur und Kulturelle Bildung" in: <https://www.kubi-online.de>
- Campe, Joachim Heinrich (1779) Robinson der Jüngere
 _____ (1777) Sittenbüchlein für Kinder aus gesitteten Ständen
 _____ (1778) Neue Methode, Kinder auf eine leichte und angenehme Weise lesen zu lehren.
- Demiray, K. (1958), Türkçe Çocuk Edebiyatı, İstanbul: Maarif Basımevi.
- Ewers, Hans-Heino (1993) *Die Aktualität Heinrich Wolgasts. Vortrag zum 100-jährigen Jubiläum der Arbeitsgemeinschaft Jugendliteratur und Medien (VJA)*. In: Beiträge Jugendliteratur und Medien 1993/4, S. 210-217
- Ewers, Hans-Heino (2000) Literatur für Kinder und Jugendliche: Eine Einführung in grundlegende Aspekte des Handlungs- und Symbolsystems Kinder- und Jugendliteratur. Mit einer Auswahlbibliographie
- Hurrelmann, Bettina / Hammer, M. / Niess, F.(1993) Lesesozialisation Bd. 1: Leseklima in der Familie, Gütersloh.
- Neydim, Necdet (2014) "Türkiye'de Gençlik Edebiyatı ve Bu Alanın Tanımı ve Uygulama Sorunları" Roman Kahramanları Dergisi Ekim- Aralık 2013 Sayı:16", ROMAN KAHRAMANLARI, ss.1-8, 2014
- Neydim, Necdet (2003) "Türkiye'De Çeviri Çocuk Edebiyatının Gelişimi Ve Bu Gelişimde Fransız Dili Ve Aydınlanmasının Etkisi." ", ÇEVİRİBİLİM VE UYGULAMALARI DERGİSİ, cilt.13, ss.79-92, 2003
- Pantos, Regina (2013) Ausbildung für Kinder- und Jugendliteratur als Gegenstand Kultureller Bildung in: <https://www.kubi-online.de>

Rosebrock, C. & Nix, D. (2006): Forschungsüberblick: Leseflüssigkeit (Fluency) in der amerikanischen Leseforschung und –didaktik. *Didaktik Deutsch*, 20, 90-112.

Şirin, M. R. (2014) "Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı Özel Sayısı" Türk Dil Kurumu.

Wohlgast, Heinrich (1899) "Was sollen unsere Jugendliche lesen?": *Das Elend unserer Jugendliteratur*. Selbstverlag, Hamburg 1899, 2. Auflage.

İnternet Kaynakçası:

<http://gutenberg.spiegel.de/autor/joachim-heinrich-campe-91> (erişim: 14.07.2016)

<https://www.kubi-online.de/artikel/ausbildung-kinder-jugendliteratur-gegenstand-kultureller-bildung> (erişim: 14.07.2016)

<https://www.kubi-online.de/artikel/kinder-jugend-literatur-kulturelle-bildung> (erişim: 14.07.2016)